

Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας

Λουκιανός, Άληθής Ίστορία 2.3-4 (διασκευή)

Ο Λουκιανός (γεννήθηκε το 120 μ.Χ. περίπου) καταγόταν από τη Συρία. Άριστος γνώστης της ελληνικής γλώσσας, στρέφεται με το έργο του εναντίον καθιερωμένων αντιλήψεων και καυτηριάζει τα κακώς κείμενα της εποχής του. Ένα σημαντικό έργο του είναι η Άληθής Ίστορία, που αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της δημιουργικής φαντασίας και του ανήσυχου πνεύματός του. Σε αυτό, με χαριτωμένο λόγο και περιπαικτική διάθεση, σατιρίζει τα περιπετειώδη μυθιστορήματα της εποχής του επινοώντας ένα υπερπόντιο ταξίδι που τον οδηγεί σε μια απίστευτη συνάντηση...

Πλέομεν ὅσον τριακοσίους σταδίους καὶ νήσω μικρᾶ καὶ ἐρήμη προσφερόμεθα. Μείναντες δὲ ἡμέρας ἐν τῇ νήσω πέντε, τῇ ἕκτη ἐξορμῶμεν καὶ τῇ ὁγδῶῃ καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλοὺς ἐπὶ τοῦ πελάγους διαθέοντας, ἅπαντα ἡμῖν προσεοικότας καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη, πλὴν τῶν ποδῶν μόνων· ταῦτα γὰρ φέλλινα ἔχουσιν· ἀφ' οὗ δὴ, οἶμαι, καλοῦνται Φελλόποδες. Θαυμάζομεν οὖν ὀρώντες οὐ βαπτιζομένους, ἀλλὰ ὑπερέχοντας τῶν κυμάτων καὶ ἀδεῶς ὁδοιποροῦντας. Οἱ δὲ καὶ προσέρχονται καὶ ἀσπάζονται ἡμᾶς ἐλληνικῇ φωνῇ λέγουσί τε εἰς Φελλῶ τὴν αὐτῶν πατρίδα ἐπείγεσθαι. Μέχρι μὲν οὖν τινος συνοδοιποροῦσι ἡμῖν παραθέοντες, εἶτα ἀποτρεπόμενοι τῆς ὁδοῦ βαδίζουσιν εὐπλοῖαν ἡμῖν ἐπευχόμενοι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Πλέομεν ὅσον τριακοσίους σταδίους
Πλέομε περίπου τριακόσια στάδια

καὶ προσφερόμεθα νήσω μικρᾶ καὶ ἐρήμη.
και αγκυροβολούμε σ' ένα νησί μικρό και έρημο.

Μείναντες δὲ ἐν τῇ νήσῳ πέντε ἡμέρας,
Κι αφού μείναμε στο νησί πέντε μέρες,

τῇ ἕκτῃ ἐξορμῶμεν καὶ τῇ ὀγδῷ καθορῶμεν πολλοὺς ἀνθρώπους
την έκτη ξεκινάμε και την όγδοη διακρίνουμε πολλούς ανθρώπους

διαθέοντας ἐπὶ τοῦ πελάγους,
να τρέχουν εδώ κι εκεί πάνω στη θάλασσα,

προσεικότας ἡμῖν ἅπαντα καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη,
που έμοιαζαν με μας σε όλα και στα σώματα και στο ανάστημα

πλὴν μόνων τῶν ποδῶν· ταῦτα γὰρ ἔχουσιν φέλλινα·
εκτός μόνο από τα πόδια· αυτά γιατί τα έχουν κατασκευασμένα από φελλό·

ἀφ' οὗ δῆ, οἶμαι, καὶ καλοῦνται Φελλόποδες.
γι' αυτό το λόγο μάλιστα, νομίζω, και ονομάζονται Φελλόποδες.

Θαυμάζομεν οὖν ὀρῶντες οὐ βαπτιζομένους,
Απορούμε, λοιπόν, βλέποντάς τους να μη βουλιάζουν,

ἀλλὰ ὑπερέχοντας τῶν κυμάτων καὶ ὁδοιποροῦντας ἀδεῶς.
αλλά να μένουν πάνω στα κύματα και να βαδίζουν χωρίς φόβο.

Οἱ δὲ καὶ προσέρχονται καὶ ἀσπάζονται ἡμᾶς λέγουσί τε ἑλληνικῇ φωνῇ
Και αυτοί μας πλησιάζουν και χαιρετούν εμάς και λένε με ελληνική φωνή (=στα ελληνικά)

ἐπιείγεσθαι εἰς Φελλῶ τὴν πατρίδα αὐτῶν.
ότι βιάζονται (να φτάσουν) στη Φελλώ την πατρίδα τους.

Μέχρι μὲν τινος οὖν συνοδοιποροῦσι ἡμῖν παραθέοντες,
Ως ένα σημείο, λοιπόν, συνοδεύουν εμάς τρέχοντας δίπλα μας,

εἶτα ἀποτρεπόμενοι τῆς ὁδοῦ βαδίζουσιν ἐπευχόμενοι ἡμῖν εὐπλοίαν.
έπειτα αλλάζοντας δρόμο προχωρούν ευχόμενοι σε μας «καλό ταξίδι».

Εγώ γιατί δεν
επιπλέω όπως οι
Φελλόποδες;;; ☹

Ερμηνευτικά σχόλια

Ο Λουκιανός στο έργο του Άληθης Ίστορία διακωμωδεί μια κατηγορία λογοτεχνικών έργων που ήταν ιδιαίτερα αγαπητά στην εποχή του, ήταν όμως γεμάτα από υπερβολές και εξωπραγματικές καταστάσεις. Ο συγγραφέας ξεκινά για ένα θαλάσσιο ταξίδι με πολλά απρόοπτα. επισκέπτεται, μεταξύ άλλων, και το νησί των Φελλοπόδων, όπου όλα είναι ασυνήθιστα και παράξενα. Ενδεικτική της δροσιάς που αποπνέει ο λόγος του Λουκιανού είναι και η αφέλεια με την οποία εξηγούνται όλα τα δυσεξήγητα που μας περιγράφει.

ἅπαντα ἡμῖν προσεικότας καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη: Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον στοιχείο του τρόπου με τον οποίο ο Λουκιανός παρουσιάζει τους φανταστικούς ήρωές του είναι τα σχεδόν ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά τους. Ο ανθρωπομορφισμός στην παρουσίαση φανταστικών πλασμάτων είναι ένα χαρακτηριστικό που επιβιώνει έως τις μέρες μας. Ας θυμηθούμε τις ταινίες κινουμένων σχεδίων, όπου τα διάφορα ζώα σκέφτονται, ενεργούν και αντιδρούν όπως ακριβώς και οι άνθρωποι. Από το χαρακτηριστικό αυτό ελάχιστες φορές έχει ξεφύγει και η πλέον προωθημένη «επιστημονική φαντασία» στη λογοτεχνία και στον κινηματογράφο, όπου ακόμα και τα πιο αποκρουστικά εξωγήινα και άλλα εχθρικά όντα έχουν χαρακτηριστικά ανθρώπου

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Ποια αξιοπερίεργα χαρακτηριστικά παρουσιάζουν οι Φελλόποδες που περιγράφει ο Λουκιανός;
2. Πώς συμπεριφέρθηκαν οι Φελλόποδες στον αφηγητή και στους συντρόφους του;

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. Το άρθρο

Το **άρθρο** είναι κλιτή μονοσύλλαβη λέξη που κανονικά χρησιμοποιείται μπροστά από τα ονόματα (ουσιαστικά και επίθετα), όταν αυτά ορίζονται στο λόγο ως γνωστά και συγκεκριμένα: **ὁ** πατήρ, **ἡ** μήτηρ, **τό** τέκνον.

	ΑΡΣΕΝΙΚΟ		ΘΗΛΥΚΟ		ΟΥΔΕΤΕΡΟ	
	ενικός	πληθυντικός	ενικός	πληθυντικός	ενικός	πληθυντικός
ονομαστική	ὁ	οἱ	ἡ	αἱ	τό	τά
γενική	τοῦ	τῶν	τῆς	τῶν	τοῦ	τῶν
δοτική	τῷ	τοῖς	τῇ	ταῖς	τῷ	τοῖς
αιτιατική	τόν	τούς	τήν	τάς	τό	τά
κλητική	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ

- Ο τύπος **ὦ**, είναι **επιφώνημα** και όχι τύπος άρθρου. Χρησιμοποιείται μπροστά από ονόματα κλητικής πτώσης.

2. Β' κλίση ουσιαστικών

Ονόματα ουσιαστικά λέγονται οι κλιτές λέξεις που σημαίνουν:

- α) πρόσωπα, ζώα ή πράγματα και
- β) ενέργεια, κατάσταση ή ιδιότητα

π.χ. άνθρωπος, ίππος, γέφυρα και εργασία, εὐτυχία, εὐγένεια

Οι κλίσεις των ουσιαστικών όπως και των άλλων πτωτικών είναι τρεις: πρώτη, δεύτερη και τρίτη. Ανάλογα με την κλίση που ανήκουν τα ουσιαστικά λέγονται: πρωτόκλιτα, δευτερόκλιτα ή τριτόκλιτα.

Η Β' κλίση περιλαμβάνει ονόματα και των τριών γενών:

- **αρσενικά και θηλυκά** που λήγουν σε **-ος**
- **ουδέτερα** που λήγουν σε **-ον**.

	Αρσενικό και θηλυκό		Ουδέτερο	
	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
ονομαστική	-ος	-οι	-ον	-α
γενική	-ου	-ων	-ου	-ων
δοτική	-ω	-οις	-ω	-οις
αιτιατική	-ον	-ους	-ον	-α
κλητική	-ε	-οι	-ον	-α

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ								
Όνομ.	ὁ	ἄνθρωπ- ος	ἡ	ὀδ- ὅς	τό	μυστήρι- ον	τό	δῶρ- ον
Γεν.	τοῦ	ἀνθρώπ- ου	τῆς	ὀδ- οῦ	τοῦ	μυστηρί- ου	τοῦ	δῶρ- ου
Δοτ.	τῷ	ἀνθρώπ- ω	τῇ	ὀδ- ῶ	τῷ	μυστηρί- ω	τῷ	δῶρ- ω
Αἰτιατ.	τόν	ἄνθρωπ- ον	τήν	ὀδ- ὄν	τό	μυστήρι- ον	τό	δῶρ- ον
Κλητ.	ῶ	ἄνθρωπ- ε	ῶ	ὀδ- ἐ	ῶ	μυστήρι- ον	ῶ	δῶρ- ον
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ								
Όνομ.	οἱ	ἄνθρωπ- οι	αἱ	ὀδ- οί	τά	μυστήρι- α	τά	δῶρ- α
Γεν.	τῶν	ἀνθρώπ- ων	τῶν	ὀδ- ῶν	τῶν	μυστηρί- ων	τῶν	δῶρ- ων
Δοτ.	τοῖς	ἀνθρώπ- οισ	ταῖς	ὀδ- οῖς	τοῖς	μυστηρί- οισ	τοῖς	δῶρ- οισ
Αἰτιατ.	τούς	ἀνθρώπ- ουσ	τάς	ὀδ- ούς	τά	μυστήρι- α	τά	δῶρ- α
Κλητ.	ῶ	ἄνθρωπ- οι	ῶ	ὀδ- οί	ῶ	μυστήρι- α	ῶ	δῶρ- α

Παρατηρήσεις:

- Τα αρσενικά και τα θηλυκά έχουν σε όλες τις πτώσεις ίδιες καταλήξεις και τα ξεχωρίζουμε μόνο από το άρθρο.
- Η κατάληξη **-α** στον πληθυντικό των ουδετέρων είναι **βραχύχρονη**.
- Η γενική και η δοτική των ουσιαστικών, όταν τονίζεται στη λήγουσα, παίρνει περισπωμένη:
π.χ. τοῦ ποταμοῦ, τῷ ποταμῷ, τῶν ποταμῶν, τοῖς ποταμοῖς

3. Προσωπική αντωνυμία

Αντωνυμίες λέγονται οι κλιτές λέξεις που χρησιμοποιούνται στο λόγο κυρίως στη θέση ονομάτων (ουσιαστικών και επιθέτων).

π.χ. Ῥώμη μετά μεν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δε **ταύτης** ἔβλαψε.

Τα είδη των αντωνυμιών:

1. προσωπικές
2. δεικτικές
3. οριστικές ή επαναληπτικές
4. κτητικές
5. αυτοπαθητικές
6. αλληλοπαθητικές
7. ερωτηματικές
8. αόριστες
9. αναφορικές

Προσωπικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου:

Πρώτο πρόσωπο: **ἐγώ** (αυτός που μιλάει)

Δεύτερο πρόσωπο: **σύ** (αυτός στον οποίο απευθυνόμαστε)

Τρίτο πρόσωπο: **οὗτος, αὕτη, τοῦτο** (αυτός για τον οποίον γίνεται λόγος)

Κλίση α' προσώπου:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
	α.ε.	ν.ε.	α.ε.	ν.ε.
ονομαστική	ἐγώ	εγώ	ἡμεῖς	εμεῖς
γενική	ἐμοῦ, μου	εμένα, μου	ἡμῶν	εμάς, μας
δοτική	ἐμοί, μοι		ἡμῖν	
αιτιατική	ἐμέ, με	εμένα, με	ἡμᾶς	εμάς, μας
κλητική	-		-	

Κλίση β' προσώπου:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
	α.ε.	ν.ε.	α.ε.	ν.ε.
ονομαστική	σύ	εσύ	ὕμεῖς	εσεῖς
γενική	σοῦ, σου	εσένα, σου	ὕμῶν	εσάς, σας
δοτική	σοί, σοι		ὕμῖν	
αιτιατική	σέ, σε	εσένα, σε	ὕμᾶς	εσάς, σας
κλητική	-		-	

- ✓ Οι αντωνυμίες δεν έχουν κλητική πτώση εκτός από τη δεικτική αντωνυμία **οὗτος**.